

# **Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások a Szegei Tudományegyetemen**

Dr. Nagy Gyula

SZTE Klebelsberg Könyvtár  
Szakkönyvtári seregszemle 2022

## Kutatási adatkezelési körkép

- NWS Szeged, 2017: Debreceni Egyetem igényfelmérése
- Párbeszéd az ELI-ALPS kutatóközponttal, 2019-től
- Erős könyvtárosi belső indíttatás az SZTE KK-ban
- A könyvtáros szakmában folyamatosan meghatározó téma az RDM
- De: nagyobb a külső nyomás, mint a kutatók belső indíttatása
- DEENK Dataverse & CONCORDA tapasztalatok

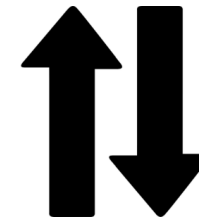
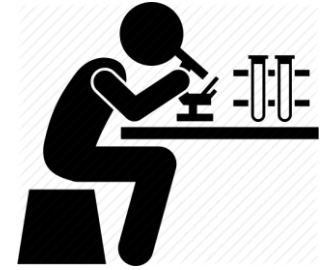
# Ki végzi?

- Data librarian
- Data expert
- Data science expert
- Data scientist
- Data curator
- Data steward
- „Adatgazdász”
- „Adatkurátor”

**Könyvtárosok**



**Kutatók**



**Informatikusok**



# További érintettek [stakeholders]



Funder



Ethics review



Legal expert



Researcher



Publisher



Repository  
operator



Infrastructure  
provider



Research  
support staff



Institutional  
administrator

- **Finanszírozó:** a DMP-kre vonatkozó követelményeket meghatározó és a betartást ellenőrző finanszírozó ügynökségek és alapítványok.
- **Etikai felülvizsgálat:** akik engedélyezik az embereken végzett kutatásokat.
- **Jogi szakértő:** technológiatranszfer ügynökségek; szerzői jogi és szabadalmi jogászok.
- **Kutatók:** a vezető kutató és munkatársaik, beleértve a posztdoktori kutatókat, valamint a hallgatókat.
- **Kiadók:** cikk- és adatkiadásszolgáltatások nyújtói.
- **Repozitórium üzemeltetők**
- **Infrastruktúra-szolgáltató:** IT rendszerüzemeltetők
- **Kutatást támogató személyzet:** adatmenedzserek/kurátorok, kutatási adminisztrátorok és adatkönyvtárosok.
- **Intézményi adminisztrátor:** kutatási/támogatott programok hivatala, vezető informatikusok, egyetemi könyvtárosok, egyéb.

## Hazai RDM témájú eseményeken való részvétel:

- **HRDA-HUNOR-NKFIH online meetup sorozat, 2020**  
témák: DMP, FAIR alapelvek, EOSC, adatrepozitóriumok
- **NKFIH-EKK-HUNOR workshopok, 2021**  
NKFIH OTKA és Élvonal pályázatokhoz DMP írása
- **Networkshop**

## Research Data Management Librarian Academy (RDMLA)

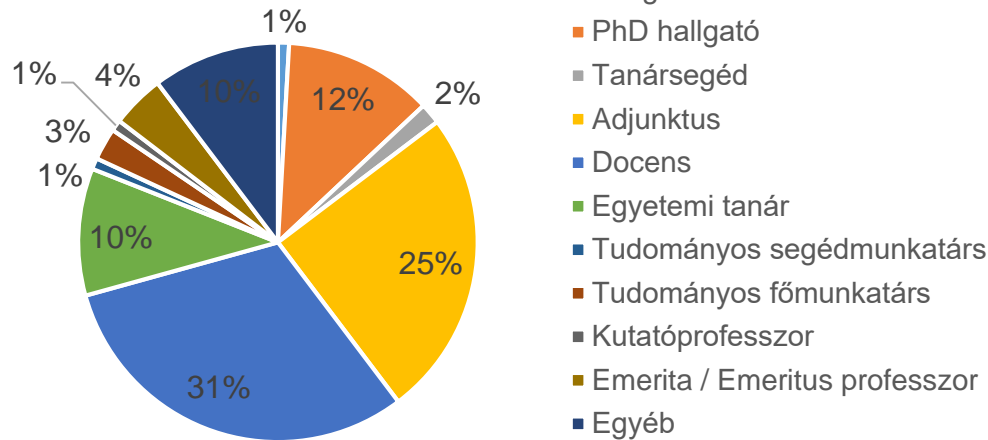
- Ingyenes Canvas **MOOC** kurzus
- **11 modul**, témák például:  
RDM alapjai, kutatási ökoszisztémák, könyvtári RDM szolgáltatások kialakítása, project management, adatvizualizációs és analitikus eszközök, online RDM platformok, RDM képzések szervezése, adat licenszek és copyright, adatok archiválása és gondozása
- Oktatók neves amerikai egyetemekről
- <https://www.canvas.net/browse/simmonsu/courses/research-data-management>



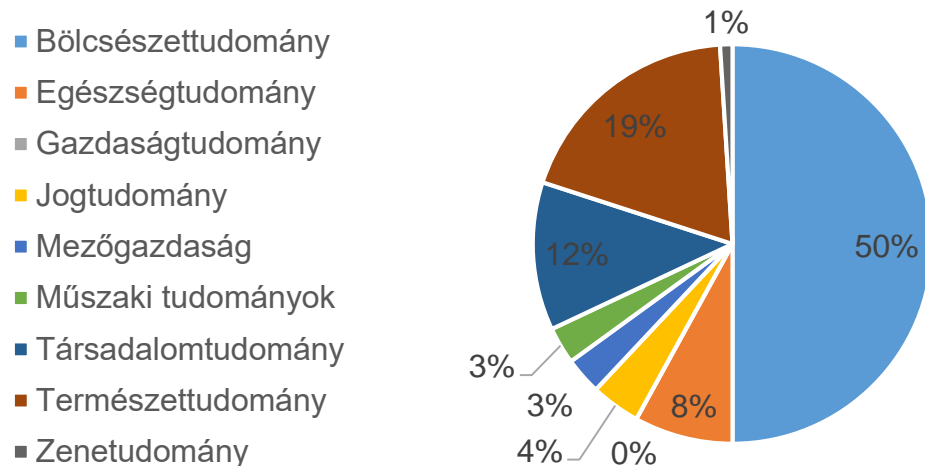
- 2020 év végén felmérés az SZTE kutatóinak körében
- Hazai és nemzetközi, hasonló témájú kérdőívek alapján
- 5 kérdéscsoport:
  - 1) Személyes adatok
  - 2) Formátumok, adattípusok, etikai és jogi kérdések
  - 3) Adattárolás, archiválás és adatvesztés
  - 4) Az adatok hozzáférhetősége, megosztása és újrahasznosítása
  - 5) Adatkezeléssel kapcsolatos igények
- 116 kutató töltötte ki egy hónap alatt
- <https://doi.org/10.5281%2Fzenodo.5166624>

## 1) Személyes adatok

A kitöltők státusza

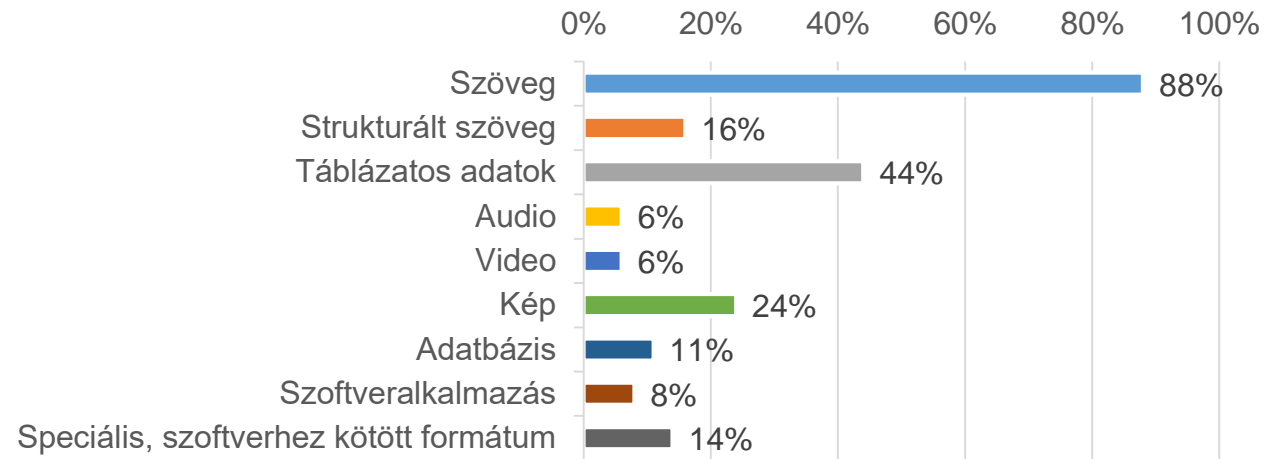


Tudományterületi megoszlás

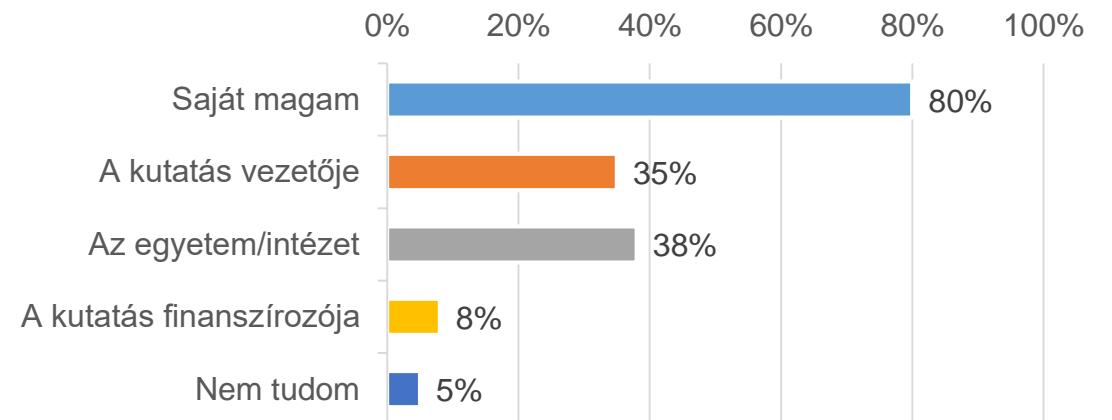


## 2) Formátumok, adattípusok, etikai és jogi kérdések

Fájlformátumok megoszlása



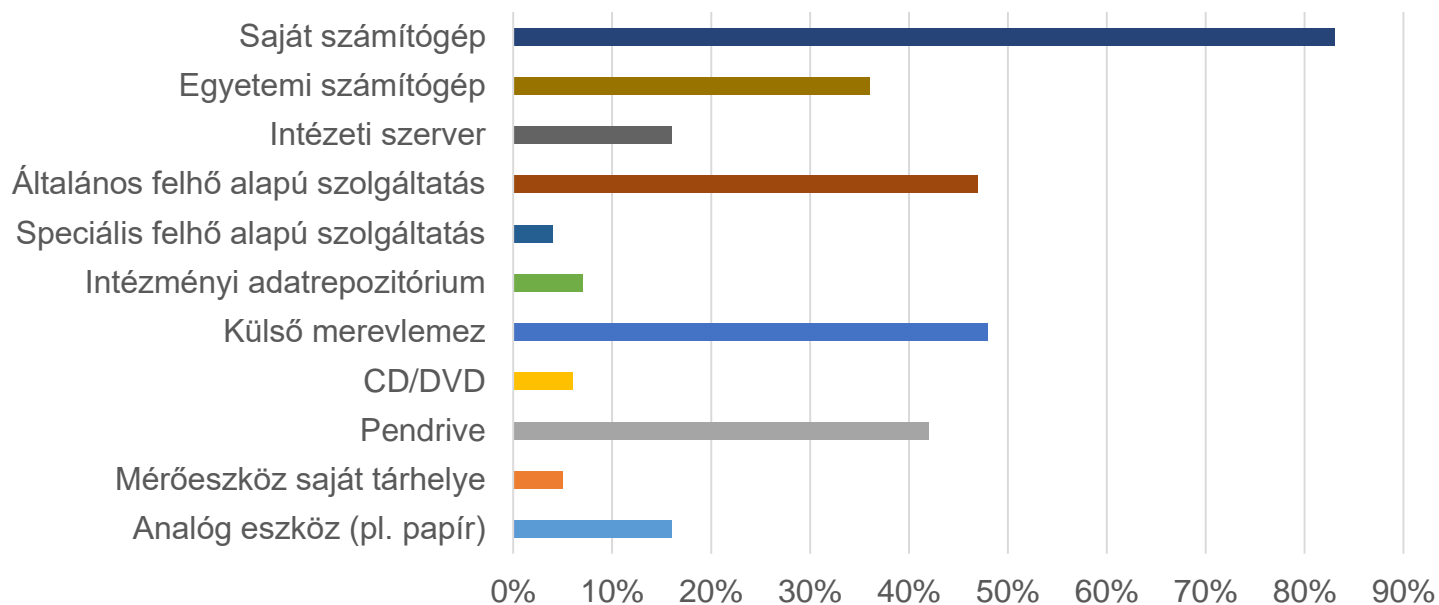
Ki felel a kutatási adatok kezeléséért?





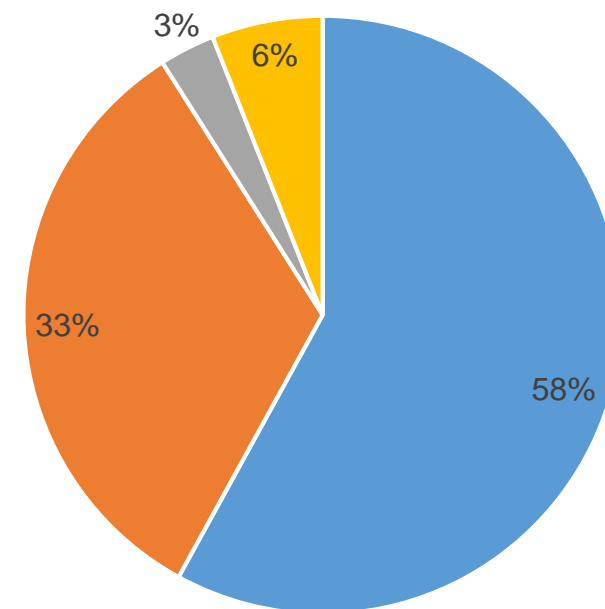
## 3) Adattárolás, archiválás és adatvesztés

Az adattárolás eszközeinek megoszlása



A válaszadók **több, mint 1/3-ánál** fordult már elő adatvesztés a kutatás során, legtöbbször figyelmetlenség vagy hardverhiba miatt.

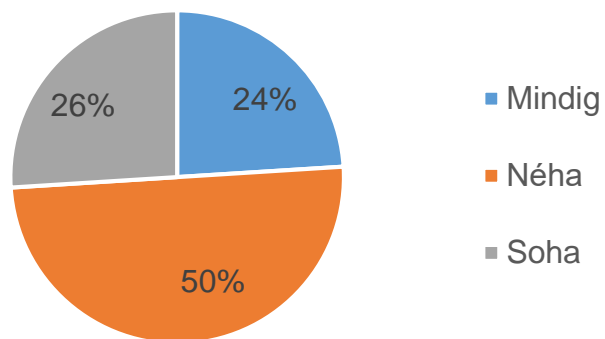
Szokott-e biztonsági mentést készíteni?



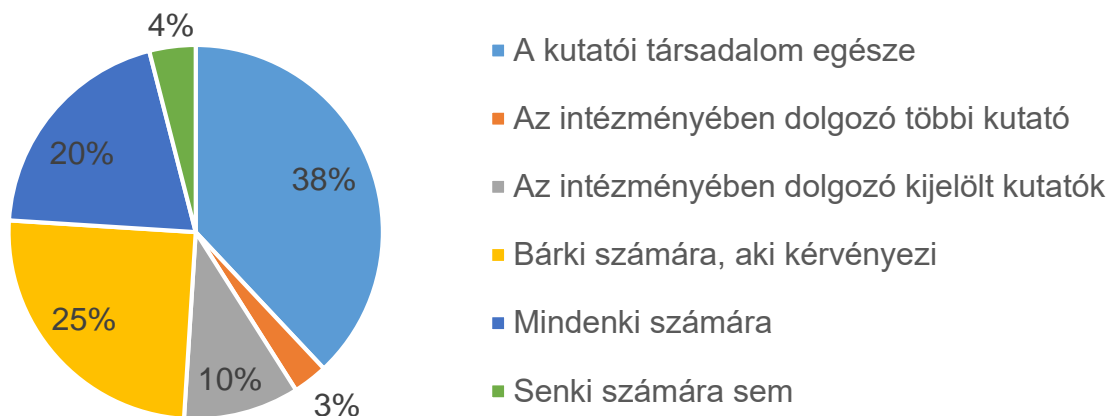
- Igen, a kutatás során rendszeresen
- Igen, a kutatás során néha néha
- Csak a kutatás lezárultakor
- Nem

## 4) Az adatok hozzáférhetősége, megosztása és újrahasznosítása

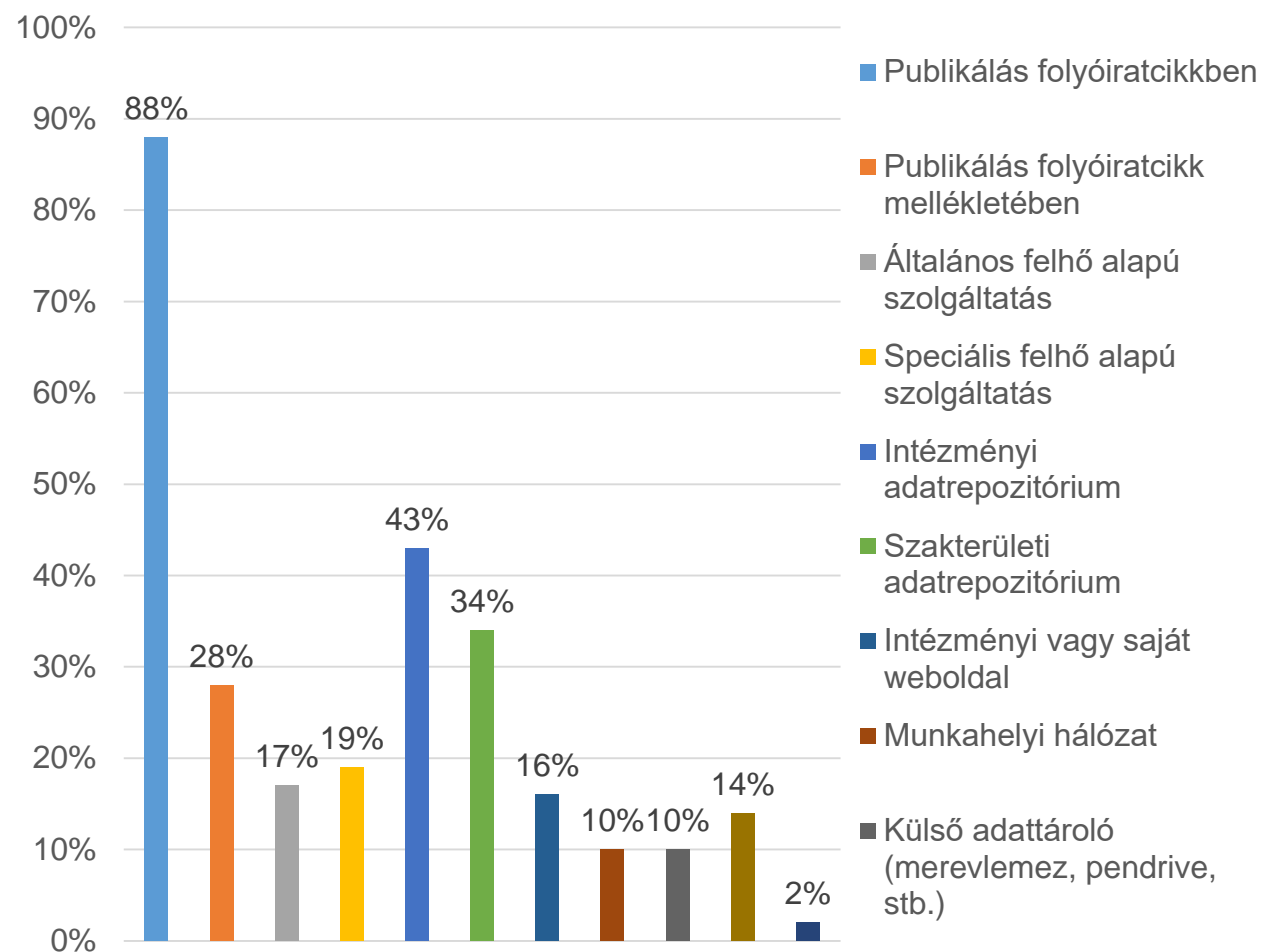
Milyen gyakran teszi nyíltan elérhetővé saját kutatási adatait?



Kinek a számára teszi/tenné nyíltan elérhetővé saját kutatási adatait?

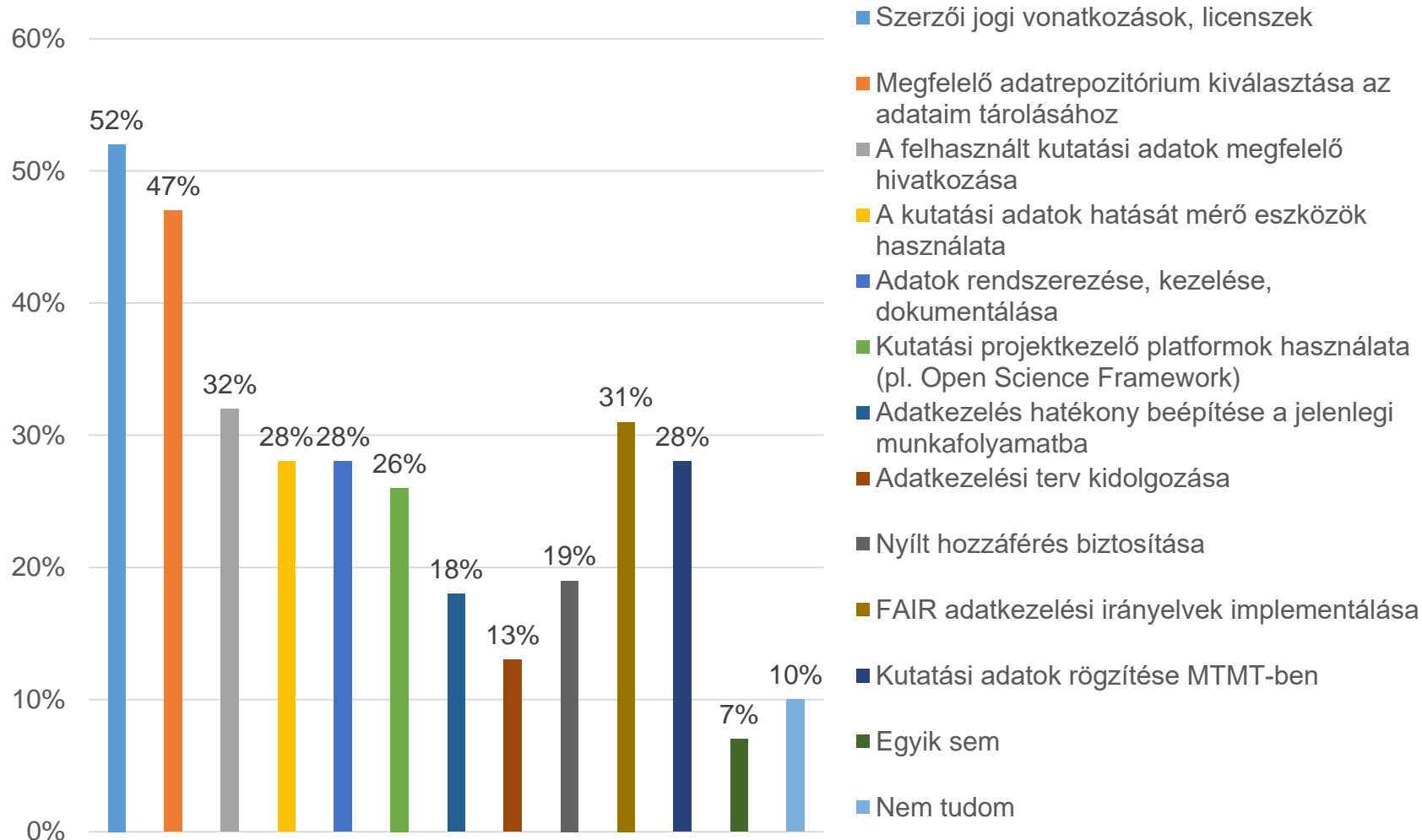


Milyen formában osztja/osztaná meg szívesen a saját kutatási adatait?

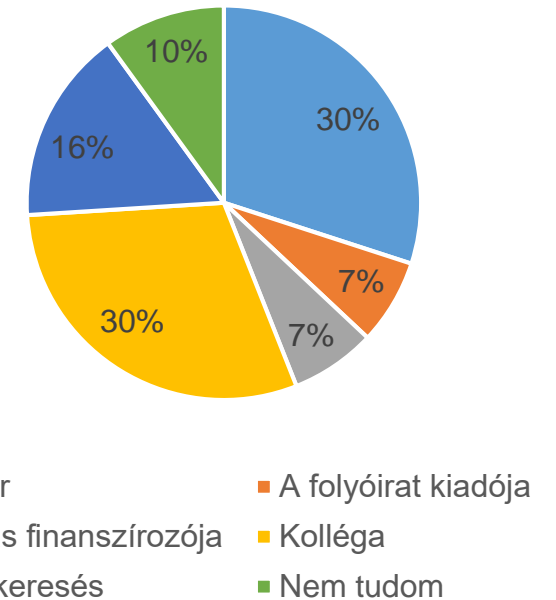


## 5) Adatkezeléssel kapcsolatos igények

A kutatási adatkezelés mely területén/területein lenne szüksége segítségre?



RDM témákban kihez fordulna először segítségért?



**A válaszadók 15,5%-a egyáltalán nem venne részt kutatási adatkezeléssel kapcsolatos tréningen.**

- EU-s pályázatoknál kötelező elem az adatkezelési terv, **Data Management Plan (DMP)**
- **Workshop sorozat** az NKIFH OTKA és Élvonal pályázatok DMP-ihez
- Előadóként csatlakozott több egyetemi könyvtár kollégája
- Elméleti képzést követően, a DMP-t közösen töltöttük ki
- Szinte **teltházás** volt az összes meetup
- A meetupokat követően több kutató kérte az elkészült DMP ellenőrzését
- Mégis van kutatói érdeklődés?
- Idegen még a DMP, sok alapfogalom nem világos pl. FAIR, metaadat, copyright, licence



Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára

## Szerzői Eszköztár



MTMT

Open Access

Szerzőknek

Kutatási adatkezelés

Szerkesztőségeknek

Kapcsolat



### Hírek

#### Új szolgáltatások a Szerzői Eszköztárban



Új menüpontunkkal és a kutatási adatkezelés területén segíteni kutatóinkat.

RDM kalauz

FAIR irányelvek

Kutatási adatkezelési terv

Kutatási adatrepozitóriumok

Szolgáltatásaink

[Tovább olvasom](#)

### Karger Read and Publish OA szerződés



Az ÁOK Dékáni Hivatalának előfizetésének köszönhetően, a Szegedi Tudományegyetem Read and Publish szerződést kötött a Karger kiadóval. A szerződés keretében, a folyóiratokhoz való hozzáféréseken felül, az SZTE szerzői további költségek nélkül publikálhatnak Open Access cikkeket a kiadó hibrid és nyílt hozzáférésű lapjaiban.

[Tovább olvasom](#)

Eszköztár Chat OFFLINE



11.00:00 - 15:00

szerezoknek.ek.szte.hu/#

### Szabályváltozás!

Az MDPI és Frontiers kiadók Q1-es folyóiratai esetében igényelhető csak egyetemi Open Access

Szerzői Eszköztár nevű oldalunkon új blokkot alakítottunk ki „**Kutatási adatkezelés**” címmel

- RDM kalauz:  
a kutatási adat fogalma ; a kutatási adatok élelciklusa; fájlnevek és verziózás; fájlformátumok; adatok rendszerezése; dokumentáció és metaadatolás; adattárolás; biztonsági mentés kérdése
- FAIR irányelvek:  
a kutatási adatok megtalálhatóak (Findable), hozzáférhetőek (Accessible), együttműködők (Interoperable) és újrafelhasználhatóak (Reusable)

- Kutatási adatkezelési terv:  
mit kell tartalmaznia?; minta adatkezelési tervek; online adatkezelési terv kitöltő alkalmazások; kutatási szakaszokhoz alkalmazkodó dokumentum, nincs kőbe vésve
- Kutatási adatrepozitóriumok:  
fogalma; kiválasztásnál finanszírozói, kiadói, szakterületi megkötések; legnagyobb nemzetközi, felhő alapú adatrepozitóriumok; adatrepozitórium kereső alkalmazások

- **RDM tanácsadás**

Segítséget nyújtunk kutatóinknak általános adatkezelési témákban, többek között:

- Metaadatok és kutatási dokumentáció létrehozása
- A kutatási adatok FAIR alapelveknek való megfeleltetése
- Biztonságos adattárolási módok kialakítása
- Kutatási adatok rendszerezése és optimalizálása

- **Adatrepozitórium ajánló**

Segítséget nyújtunk kutatóinknak az adatok közzétételéhez legmegfelelőbb repozitórium kiválasztásában.



- **Adatkezelési terv konzultáció**

- Segítséget nyújtunk kutatóinknak adatkezelési terveik elkészítésében
- Pályázatokhoz kötött tervek készítése, pályázati követelmények alapján
- Nem pályázatokhoz kötött tervek, a szerzők előzetes elvárásai alapján
- Metaadatok és kutatási dokumentáció létrehozása

- **Chat szolgáltatás**

- MTMT
- Open Access
- Szerkesztőség- és kutatástámogatás

## Felhő alapú intézményi adatrepozitórium előfizetés

- Digital Science Figshare
- Harvard Dataverse
- Dryad
- Open Science Framework



HARVARD  
Dataverse



**DRYAD**

### Problémák:

Éves előfizetési díjak, külső szerverek használata adattárolásra, kiadói megkötések

- Saját üzemeltetésű adatrepozitórium

- Harvard Dataverse

- EPrints

- CERN Invenio

- Dryad



HARVARD  
Dataverse



**DRYAD**

Problémák:

Kiadói megkötések, szerverkapacitás, DOI a DATACite-től

- Kollégáink képzése: workshopok, konferenciák, online kurzusok
- Felmérés az SZTE kutatói körében
- Új RDM szolgáltatások indítása a felmérés nyomán
- Megvalósíthatósági tanulmány készítése: Kutatási adatrepozitórium szolgáltatás a Szegedi Tudományegyetemen



Kutatási adatkezelés

RDM kalauz

FAIR irányelvek

Kutatási adatkezelési terv

Kutatási adatrepozitóriumok

Szolgáltatásaink

